

2016 preek zondag 11 september

Exodus 32:7-14

Lucas 15: 1- 10

Sören Kierkegaard bad:

Gij hebt mij 't eerst bemind,
o God.

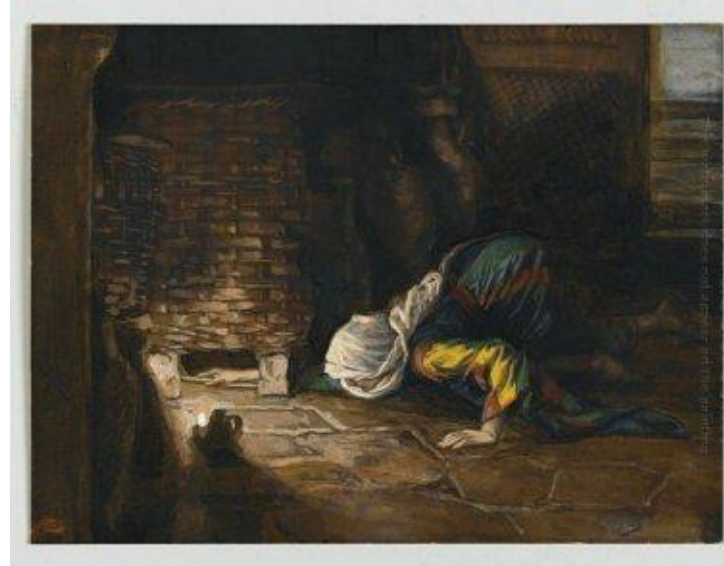
De hele dag,
Het hele leven door
Bemint Gij mij het eerst.

Als ik in de morgen ontwaak
en mijn ziel tot U wend,
zijt Gij de eerste:
Gij hebt mij het eerst bemind.

Als in de dageraad
ik opsta van mijn bed
en op datzelfde ogenblik mij biddend richt tot U,
zijt Gij mij voor:
Gij hebt mij 't eerst bemind.

Als in de dag
ik mij onttrek aan de verstrooiing van het leven
mijn ziel tot inkeer breng en denk aan U,
dan denkt Gij reeds aan mij:
Gij hebt mij 't eerst bemind.

En ik, ondankbaar mens,
die altijd denk en spreek
alsof Gij maar één keer

het eerst mij hebt bemind.

Gemeente van Christus, de gelijkenissen van vandaag gaan over verloren zijn en gevonden worden.

Als zowel de Farizeeën als de schriftgeleerden beginnen te morren over het feit dat Jezus zich inlaat met tollenaars en zondaars vertelt Jezus drie gelijkenissen: die over het verloren schaap, de verloren drachme en tenslotte de gelijkenis van de verloren zoon. Vanmorgen horen we de eerste twee.

Het zijn voor de goede verstaander drie verwijten aan het adres van de geestelijkheid: 'Dat is jullie taak, zegt Jezus, mensen tot God terug te brengen, het verlorene zoeken, maar jullie zijn zelfgenoegzaam en verschuilen je achter geboden en wetten en serveren mensen af, jullie geven ze op, veroordelen ze als zondaars en kijken op ze neer. En jullie denken ook nog daar God een dienst mee te bewijzen.' En hij vertelt ze hoe God en hij het zien. Want als hij vertelt over iemand die honderd schapen heeft en die er aan het eind van de dag één mist als hij ze telt, dan heeft hij het over God en over zichzelf. Hij is het die de kudde in de woestijn achterlaat en die het verloren schaap gaat zoeken. De mensen die al rechtvaardig zijn, de 99 andere schapen, die redden zich wel. Maar die ene niet, die ene zondaar niet en 'hij is op deze aarde gekomen om zondaars te redden', zoals Paulus het zegt.

Jezus heeft een grote aantrekkingskracht op tollenaars en zondaars. Ze komen hem allemaal opzoeken. Omdat de verhalen gingen dat hij hen had opgezocht, met hen sprak, met hen at. En niemand anders deed dat. Ze werden met de nek aangekeken.

Tollenaars en zondaars. Tollenaars waren degenen die de belasting inden voor de romeinse bezetter. Ze werkten voor de vijand en dat maakte hen gehaat bij het volk. We begrijpen wel dat men hen liever zag gaan dan komen.

Tja en zondaars...

Zonde, zondaars, beladen begrippen waar sommigen van ons misschien wat allergisch voor geworden zijn. En we denken al snel: 'Dit gaat niet over mij, want zo zondig ben ik niet.'

Maar wat voor soort mensen zijn dat dan eigenlijk, zondaars. U weet misschien, omdat u het al eerder uit de mond van een voorganger hoorde, dat zondigen in het Grieks betekent: je doel missen. Het is een boogschutterterm. Zoals een boogschutter met zijn pijl zijn doel kan missen, zo mist een zondaar zijn doel.

Hij mist zijn bestemming in zijn leven, hij schiet naast zijn geluk, hij komt op dwaalwegen terecht, loopt verloren, raakt de verbinding met God kwijt. Bedriegers, dieven, moordenaars, verkrachters, verraders, ja dat is duidelijk, dat zijn zondaars en geen geringe ook. Dat zijn mensen die duidelijk van God los zijn.

Maar misschien bent u ook wel eens uw spoor bijster geraakt. Omdat u iets deed wat u verwijderde van God en van u beste zelf. Of iets deed wat een ander schaadde en pijn berokkende. Omdat het nu ook weer niet zo ver van ons afstaat: leugenachtigheid, sjoemelen met de waarheid, kwaadspreken over een ander, je huwelijk ondermijnen door iets met een ander te beginnen, je zakenpartner bedriegen, je eigen belang voorop stellen, naar jezelf toe rekenen, kleinzieligheid enz. Er zijn ontelbaar veel manieren om er naast te schieten, om het doel te missen, om van God en mensen en niet in de laatste plaats van jezelf vervreemd te raken.

En soms doe je iets gewoon fout en voel je dat ook wel, is het niet direct, dan wel achteraf.

En hoeveel kwaad en leed berokkenen we anderen zonder het te willen., terwijl we de beste bedoelingen hebben. Dat is de tragiek van ons mensen, dat we elkaar kwaad doen ongewild en onbewust. Want laten we eerlijk zijn: we maken er in onze angst en onze onmacht soms een bende van. In onze relaties, in de opvoeding van onze kinderen, op het werk, in de kerk, in onze gemeente, alle goede voornemens ten spijt. En we zitten gevangen in sociale en politieke structuren en vanzelfsprekendheden die niet altijd deugen, met milieuvervuilende vliegvakanties, plofkippen in het schap, en wat al niet.

Het is niet de bedoeling om u nu een schuldgevoel aan te praten. Maar we zitten gevangen in onze condition humaine, in ons menselijk tekort, in onze vervreemding van elkaar en van God en zijn schepping. En daarom wordt er in de bijbel gezegd dat we verlost moeten worden. We moeten worden gered, want we zijn de weg naar God kwijt. In de schriftlezing uit Exodus verliest God zijn geduld met zijn volk. Alweer is men afgeweken van de weg. Weer van God los, domme afgoden achterna.

We kunnen er ons er iets bij voorstellen dat God het wel gehad heeft met zijn menselijke schepselen. En ik stel me voor hoe de hemel en haar bewoners nu op dit moment naar de mensheid kijken. Onverbeterlijk, telkens weer dwaalwegen kiezend, de afgoden van geld en economie aanbiddend, de afgoden van macht en geweld. Tweeduizend jaar na Christus verschijnen op aarde nog zo weinig opgeschoten op weg naar het Koninkrijk. Maar zoals Mozes bemiddelde tussen God en zijn volk en hen voor de ondergang wil gehouden, zo bemiddelt Christus tussen God en de mensheid. Zoekend gaat hij rond in het huis van zijn schepping naar wie verloren ging, naar zondaars. Hij zoekt ze op, eet met hen, verlost ze en redt ze.

Want hij ziet verder dan de buitenkant. Hij ziet hoe beschadigd mensen kunnen zijn waardoor ze tot vreselijke keuzes komen en daden begaan die verschrikkelijk zijn. Hoe beïnvloedbaar we zijn door machten en krachten die groter zijn dan wijzelf. Hij ziet hoeveel angst en onmacht er in ons huist en in onze levens woont en hoe treurige patronen en gedragen worden doorgegeven tot in het derde en vierde geslacht in families. Hij ziet ons, hoe we zijn, met al onze goede wil, met al onze gebroken dromen, met al onze onmacht en ons falen, onze pijn en frustratie waardoor we dingen doen die we niet willen. En hij bemint ons met die onbegrijpelijke accepterende liefde die niet oordeelt of veroordeelt. Het is een liefde die we nauwelijks verdragen of begrijpen.

De afgelopen week is moeder Teresa, zeer omstreden, heilig verklaard. . Maar wat u ook van haar vindt, ze heeft een uitspraak gedaan die de gelijkenissen samenvat, en u mag de hele preek vergeten, als u maar dit zinnetje onthoudt, ze zei:
'Als ik over je oordeel heb ik geen tijd om van je te houden.'

Jezus zelf zou het gezegd kunnen hebben.

Hij bemint ons, omdat hij groter is dan ons hart en ons begrijpt en ziet, beter dan wij onszelf begrijpen en mooier dan wij onszelf zien. Gemeente, als we dat kunnen geloven, aannemen: dat we worden bemind in dit universum en dat men in de hemel niet kan wachten totdat wij ons door deze liefde laten vinden.

Want dat betekent in deze gelijkenissen je bekeren, tot inkeer komen.
Bekering is: je laten vinden. In al je hopeloosheid, je failliet, je falen.

Het begin van bekering is je richten tot God, in het besef dat je vast zit, er niet uitkomt, dat je hulp nodig hebt. Bekering is vragen: Heer ontferm u over mij. Inkeer is: je laten vinden, je overgeven aan God met heel je armoedige hebben en houden, met je lege handen. ‘ Hier ben ik Heer’ zeggen tegen God die al die tijd naar je op zoek was, die al die tijd al klaarstaat om je in al zijn liefde op te vangen. Inkeer is: op jouw beurt van hem gaan houden, van zijn onvoorwaardelijke liefde, zijn goedheid, licht en vrede.

En dan nog wat ongehoords: als wij ons laten vinden, tot inkeer komen, dan is er in de hemel grote vreugde. Weer een ziel die de weg tot God gevonden heeft.

Ook dat raakt in deze gelijkenissen: die onbegrijpelijke vreugde om één zondaar die gevonden wordt, die zich omdraait en toekeert naar het Licht. Zoveel vreugde om ieder sterfelijk klein mensenkind temidden van miljarden die de Weg vindt.

Want ieder mens telt mee, niemand kan gemist worden, en de groep van de rechtvaardigen is niet compleet zonder die ene mens, dat ene schaap. Want het is Gods heilige verlangen en zijn wil dat ieder mens vroeg of laat de weg tot hem vindt en hij zoekt rusteloos de eeuwen door in het huis van zijn schepping naar dat ene schaap, die ene zoekgeraakte drachme.

En zie die onbegrijpelijke vreugde van die vrouw die haar burens en vriendinnen erbij roept als ze haar drachme gevonden heeft, een grijpstuiver is het, meer niet, maar toch een grote vreugde die gedeeld moet worden. Wonderlijk.

En die onbegrijpelijke liefde, die onbegrijpelijke vreugde waarmee de engelen in de hemel elkaar aanstoten en in een vreugdezang uitbarsten om iedere gevonden ziel die tot inkeer komt. Wonderlijk.

Gij hebt mij het eerst bemind
o God.

De hele dag,
Het hele leven door
Bemint Gij mij het eerst.

Amen.